

פרוטוקול ישיבת הוועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות

שהתקיימה ביום שלישי ה-22 בדצמבר, 2020, בשעה 9:00

באמצעות אפליקציית זום.

(סופי)

דיון בנכס בלתי מוחשי – המוניטין (מצגת צורפה לתיק הישיבה)

1. היו"ר מציין כי חבר ועדה¹ הכין מצגת שמסכמת את הבדיקות שביצע בנושא המוניטין ומבקש מחבר הוועדה להציגה.
2. חבר הוועדה מציין כי בעקבות הדיון בישיבה הקודמת בנושא הפחתה או אי הפחתה של מוניטין וירידת ערך של מוניטין החליט לבחון את החברות הציבוריות בישראל וריכז את הממצאים במצגת. מוסיף כי פרופ' לב כתב ספר the end of the accounting והחשש שלו היה שלא יהיה קשר בין הערך בספרים לבין שווי השוק של החברות הנסחרות וכי חברות לא יכירו בהפסדים מירידת ערך מוניטין. מציין כי הופתע לטובה מהתוצאות.
3. חבר הוועדה מציין כי החברות הציבוריות בישראל מיישמות את ה-IFRS שהיא תקינה ששמה דגש רב יותר על הרלוונטיות לעומת המהימנות. מוסיף כי נהוג לבחון את יישום ה-IFRS בכלל וכן יישום ספציפי של חלק מהוראות ה-IFRS על ידי בחינת הקשר בין שווי השוק לערך בספרים של ההון. מוסיף כי בתקופה זו שבה יש התפתחות טכנולוגית מהירה קיים קושי אמידה שמקשה על בחינת השינוי כתוצאה מה-IFRS. מציין כי לפיכך לא בוצעה השוואה בין התקופה לפני יישום ה-IFRS לבין התקופה לאחר יישום ה-IFRS, אלא רק בדיקת השנתיים האחרונות. חבר הוועדה מציין כי בחן מחקרים שבוצעו בעולם. מוסיף כי לא רק בישראל לא מוכרים הפסדים מירידת ערך מוניטין.
4. חבר הוועדה מציין כי מצא מחקר לגבי הפחתת המוניטין לפני אימוץ ה-IFRS ולאחריו שלא בוצע בישראל. מוסיף כי בהתאם למחקר, ההתייחסות למוניטין היא יותר רלוונטית מאשר לפני אימוץ ה-IFRS. מוסיף כי השתמש במחקר הזה כדי לבחון את רלוונטיות המוניטין בישראל. מציין כי מטרת ה-IFRS היתה להפוך את הדוחות הכספיים ליותר רלוונטיים וכי על מנת לבחון את הרלוונטיות של ה-IFRS, נעשה שימוש במחקר במודל אולסון, ששימש להערכות שווי, שהבסיס שלו הוא שצריך להיות מתאם חיובי בין שווי השוק לערך בספרים+רווח נקי+צמיחה. מציין כי ניתן לבחון את הקשר בין שווי השוק לבין הערך בספרים על כלל הדוחות הכספיים או על פריטים מסוימים בדוחות הכספיים (כגון נדל"ן להשקעה, מוניטין וכו') וכי על מנת לבחון את הרלוונטיות של המוניטין מפרידים את

¹ההתייחסות היא לחבר ועדה או לחברת ועדה

המוניטין ובוחנים אם השוק מגיב אליו. מציין כי ברגרסיה קיימת ציפייה ששווי השוק יהיה קשור באופן חיובי לערך בספרים, לרווח הנקי (ללא הפחתת מוניטין) ולצמיחה ואם המוניטין מתומחר נכון, קיימת ציפייה שיהיה קשר חיובי בין המוניטין לבין שווי השוק. מוסיף כי בוצעה אותה רגרסיה בישראל (כאשר שווי השוק מנורמל לפי ההון הרשום למסחר) על 60 חברות ב-2019 ועל 60 חברות ב-2020 (יתר החברות הנסחרות לא הציגו את המוניטין בנפרד או שאין להן נכס מוניטין). מציין כי המדגם הוא גדול דיו לביצוע האמידה. מוסיף כי לפני שיציג את תוצאות הבדיקה שביצע, מתוצאות מחקר שבוצע בשבדיה בהשוואת המצב לפני אימוץ ה-IFRS ולאחריו עולה כי המוניטין הוא גורם חיובי ומשפיע ולכן אין לשנות את הטיפול החשבונאי בו (כלומר להמשיך בבחינת ירידת ערך מוניטין ולא בהפחתה שיטתית). מציין כי ביצע בדיקה זו בישראל (ללא בנקים ומוסדות פיננסיים וחברות דואליות) לגבי נתוני רבעון שלישי לשנת 2020 ואכן קיימות רק מספר מועט של חברות שהכירו בהפסד מירידת ערך מוניטין (4-5). מוסיף כי מהנתונים שנאספו עולה כי:

(א) שווי השוק הוא כ- 1.5 מיליארד וגבוה בהרבה מהערך בספרים כ-1 מיליארד (גם ללא הפחתת המוניטין),

(ב) המוניטין מהווה כ-113 מיליון (כ- 10 אחוז באותן חברות שניתן היה למצוא מידע לגבי המוניטין),

(ג) ירידת הערך של מוניטין היא נמוכה מאוד (כ-4.5 מיליון),

(ד) שיעור הצמיחה הממוצע הוא גבוה - 23.4%, אך התנודתיות גבוהה (סטיית תקן 0.99)

(ה) הרווח הנקי הממוצע הוא כ-53 מיליון (מחצית הרווח הנקי שהיה ברבעון המקביל בשנת 2019).

מוסיף כי מהנתונים שנאספו לגבי רבעון שלישי של שנת 2019:

(א) שווי השוק הוא כ- 1.5 מיליארד וגבוה בהרבה מהערך בספרים כ-1.2 מיליארד (גם ללא הפחתת המוניטין),

(ב) המוניטין מהווה כ-86 מיליון (כ- 7 אחוז באותן חברות שניתן היה למצוא מידע לגבי המוניטין),

(ג) ירידת הערך של מוניטין היא נמוכה (כ-10 מיליון),

(ד) שיעור הצמיחה הממוצע הוא 13.7%, אך התנודתיות נמוכה יותר (סטיית תקן 0.287) מזו ברבעון השלישי של שנת 2020,

(ה) הרווח הנקי הממוצע הוא כ- 112 מיליון.

5. חבר ועדה אחר מציין כי ככל שסטיית התקן גבוהה יותר כך הממוצע פחות מייצג. חבר הוועדה מסכים ומציין כי לכן הציג גם את החציון.

6. חבר ועדה נוסף שואל אם העלייה בשווקים אינה משפיעה על הבדיקה. חבר הוועדה מציין כי השנה הזו אכן אינה שנה רגילה ואינה שנה מייצגת ולכן ביצע את הבדיקה גם על רבעון 3 שנת 2019.

7. חבר ועדה רביעי שואל איך נקבע שיעור הצמיחה. חבר הוועדה משיב כי שיעור הצמיחה נקבע כיחס שבין המכירות ברבעון השלישי לשנת 2020 לעומת המכירות בתקופה המקבילה בשנה שעברה.
8. חבר הוועדה מציין כי לפני הרצת הרגרסיות חילק את הנתונים בהון הרשום למסחר כדי שכל הנתונים יהיו במונחי מניה אחת.
9. היו"ר מציין כי בחברות שבהן שווי השוק גבוה בהרבה מהערך בספרים בעצם כמעט אין ערך לדוחות הכספיים. מוסיף כי בחברות טכנולוגיה ומחקר ופיתוח אין קשר בין הדוחות הכספיים לבין שווי השוק. חבר הוועדה האחר מציין כי בחברות אלה יש פחות ערך לנתוני ההון העצמי ויותר ערך לדוח רווח והפסד ולדוח תזרים מזומנים.
10. חבר הוועדה מציין כי הרגרסיה הבסיסית מתייחסת לקשר בין שווי השוק לבין הערך בספרים, והרווח הנקי, ללא קשר למוניטין. מוסיף כי הופתע לגלות שקיים קשר חיובי ומובהק בין שווי השוק לבין הערך בספרים ולרווח הנקי (אבל לא לצמיחה). מציין כי רגרסיה נוספת שהריץ היא לבדיקת הקשר בין שווי השוק לבין המוניטין, הערך בספרים בניכוי המוניטין, וירידת ערך מוניטין כפריטים נפרדים. מוסיף כי ההפסד מירידת ערך משפיע באופן שלילי, אך לא מובהק, אבל המוניטין משפיע באופן חיובי ומובהק. מציין כי לתוצאה זו יש חשיבות לעניין ההמלצה אם להפחית באופן שיטתי מוניטין. מוסיף כי שווי השוק גבוה יותר מהערך בספרים והמוניטין משפיע באופן חיובי ומובהק, למרות שהוא לא מופחת באופן שיטתי. מציין כי בהרצת הרגרסיה על נתוני 2019 ניתן לראות כי קיים הבדל ברבעון השלישי של שנת 2020 הערך בספרים משפיע 1.025 על שווי השוק וברבעון השלישי של שנת 2019 הערך בספרים משפיע פחות ואילו הרווח הנקי משפיע יותר. בדעה כי הסיבה לכך היא ששנת 2020 אינה מייצגת לאור השפעות הקורונה על החברות השונות. מוסיף כי הנתון של הצמיחה בשנת 2020 משפיע פחות ואינו מובהק, אך בשנת 2019 משפיע יותר. מציין כי נתוני השוק הישראלי הם טובים וכי אין צורך לשנות את הטיפול החשבונאי לעניין הפחתת המוניטין.
11. חבר הוועדה מציין כי קיימים מחקרים אחרים הבוחנים את הרלוונטיות של המוניטין ושל ירידות ערך מוניטין בצורה אחרת. מציין מחקר שבוצע באירופה לגבי הדוחות הכספיים של בנקים בשנים 2005-2015 שבו נבדק אילו חברות מכירות בירידת ערך מוניטין – ומסקנות המחקר היו שבעיקר ישויות שההון העצמי שלהן גבוה מאוד וההשפעה של הפסד מירידת ערך מוניטין עליהן היא יחסית לא גדולה מכירות בירידות ערך מוניטין וכי ירידות הערך מתוזמנות כחלק מניהול רווחים כאשר הדוחות הכספיים מאפשרים זאת (חברות שיש להן ממילא הפסד או שיש להן רווח גבוה מאוד). מציין כי בשנים 2008-2009, שנות המשבר, הוכרו מרבית ירידות ערך מוניטין. מוסיף כי חציון המוניטין בחברות שנבדקו הוא כ-3.9 מיליון לעומת הון עצמי של כ-27 מיליון והוכרו הפסדים מירידת ערך מוניטין בסך 258 אלפי ש"ח בלבד. מוסיף כי שיעור החברות שהכירו בהפסד מירידת ערך מוניטין הוא גבוה יותר בבנקים באירופה (כ-38% לעומת 4 חברות מתוך 60 בישראל בתקופות שנבדקו).

12. היו"ר מציין כי אחד המקרים שהוכר הפסד מירידת ערך מוניטין בישראל, אינו מייצג הפסד מירידת ערך שהוכר בעקבות בדיקה שנתית של המוניטין אלא כתוצאה מאירוע ספציפי וכתוצאה מכך שהיו הפסדים.

13. חבר הוועדה מסכים. מוסיף כי מאחר שאין מספיק מקרים של הכרה בהפסד מירידת ערך מוניטין לא ניתן לבצע ניתוח על אילו חברות מכירות בהפסד מירידת ערך מוניטין ומתי כפי שבוצע לגבי הבנקים באירופה. מציין כי למרות הביקורת שקיימת על הדוחות הכספיים, מהניתוח הראשון עולה כי בשוק ההון בישראל יש רלוונטיות גם לערך בספרים של ההון וגם לרווח הנקי.

14. חבר הוועדה מסכם כי קיים ניהול רווחים בקשר עם הפסד מירידת ערך מוניטין, אך עדיין שווי השוק גבוה מהערך בספרים למרות שציבור המשקיעים מודע לכך שהפסדים מירידת ערך של מוניטין מוכרים לעיתים נדירות. בדעה כי לפיכך אין לדרוש הפחתה שיטתית של מוניטין ויש להשאיר שיקול דעת בידי החברות.

15. היו"ר מודה לחבר הוועדה על ביצוע הבדיקה ועל הסקירה.

מכתב התגובה של הוועדה המקצועית למסמך לדיון בנושא צירופי עסקים ומוניטין (צורף לתיק הישיבה)

16. היו"ר מציין כי מכתב התגובה הוכן על בסיס הדיון שהתקיים במסמך לדיון בוועדה המקצועית. שואל אם קיימות הערות.

17. חבר הוועדה האחר מציין כי שאלה 10 עוסקת בשאלה אם בעת חישוב שווי השימוש יש להביא בחשבון שינוי מבני עתידי ושיפורים עתידיים שלישות אין עדיין מחויבות בגינם. היו"ר מציין כי בדיון צוין כי מכיוון שלישות אין מחויבות לביצוע השינוי המבני או השיפור העתידיים, אין להביא אותם בחשבון בחישוב שווי השימוש. מוסיף כי הובע חשש שהנחיה כזו תאפשר מניפולציות בקביעת שווי השימוש.

18. חבר הוועדה האחר בדעה כי האיסורים הקיימים כיום לגבי שינויים מבניים עתידיים שאינם מקיימים את התנאים ב-37 IAS להכרה בהתחייבות ולגבי שיפורים עתידיים שחברה טרם החלה בביצועם סותרים את העיקרון הבסיסי ב-36 IAS ששווי השימוש הוא מודל מבוסס ציפיות ואם להנהלה קיימת תוכנית סגורה לשינוי מבני, אך היא טרם הודיעה לעובדים על כך ולפיכך טרם הוכרה התחייבות (התנאים להכרה בהתחייבות לפי 19 IAS ולפי 37 IAS מביאים להכרה בהתחייבות בשלב מאוחר יותר מאשר להנהלה יש תוכנית סגורה לשינוי מבני או שיפור בנכס), תוכנית זו היא חלק מהציפיות של ההנהלה ולכן בדעה שיש להביא בחשבון בקביעת שווי השימוש. מציין כי קיימים מצבים רבים שבהם להנהלה יש תוכנית סגורה, אך טרם הסתיימה הפרוצדורה מול העובדים או ועד העובדים לגבי התוכנית ולכן ההתחייבות אינה מוכרת. מוסיף כי במקרים רבים התחזיות של תוכנית כזו הן מוצקות ומבוססות הרבה יותר מתחזית ההכנסות שנכללות בשווי השימוש. מציין כי

מנגד אם הסכום בר-ההשבה מבוסס על שווי הוגן בניכוי עלויות למימוש והשווי ההוגן מחושב בהתבסס על מודל DCF (בהיעדר מחיר מצוטט), שינוי מבני עתידי ושיפורים עתידיים מובאים בחשבון בתזרים המזומנים המהוון. בדעה כי מאחר שהעיקרון של שווי שימוש הוא התבססות על צפי, יש להחיל אותו באופן זהה להכנסות ולהוצאות עתידיות וגם לשינוי מבני עתידי או לשיפור עתידי. מוסיף כי IAS 36 כולל הנחיות והגבלות מספיקות לגבי התחזיות המבוצעות.

19. היו"ר מציין כי דעה זו שונה מהעמדה שהוצגה בדיון שהתקיים.
20. חבר ועדה חמישי מסכים עם חבר הוועדה האחר ומציין כי יש שני מישורים - IAS 36 דורש תחזיות סבירות ומבוססות ואילו IAS 37 דורש הכרה בהתחייבות רק כאשר קיימת מחויבות משתמעת. מוסיף כי אם מיישמים את העיקרון של IAS 36, יש ליישמו לכל ההוצאות וההכנסות הצפויות, כלומר גם על שינוי מבני עתידי ושיפור עתידי ללא קשר לעיתוי ההכרה בהתחייבות לפי IAS 37. מדגיש כי יש לכלול הן את ההכנסות העתידיות הצפויות כתוצאה משינוי מבני עתידי או שיפור עתידי והן את ההוצאות העתידיות הצפויות.
21. היו"ר מציין כי בדיון הקודם הוא תמך בעמדה זו, אך מרבית המשתתפים התנגדו לכך מאחר שההתייחסות היא לשינוי מבני שהישות אינה מחויבת אליו.
22. חבר הוועדה החמישי תומך בתנאי שאין מצב שבגין שינוי מבני תוכר התחייבות לפי IAS 37 שלא הובאה בחשבון בחישוב שווי השימוש.
23. היו"ר מציין כי עמדת חבר הוועדה החמישי היא שיש להשתמש בקריטריונים של IAS 36 ולא בקריטריונים של IAS 37 לצורך התייחסות לשינוי מבני עתידי ולשיפור עתידי בחישוב שווי השימוש.
24. חבר הוועדה האחר מסכים עם חבר הוועדה החמישי ומציע לכתוב בתשובה שיש להשמיט את הסעיפים המתתייחסים לשינוי מבני עתידי ולשיפור עתידי. מציין כי ב-IAS 36 יש מספיק הנחיות לביסוס תחזיות תזרימי המזומנים (תקציבים מאושרים וכו') גם לגבי שינוי מבני עתידי ולגבי שיפור עתידי.
25. משתתף² מציין כי מדובר בשאלה רחבה יותר. מציין כי המודל הבינלאומי מתבסס על הגבוה מבין שווי שימוש לבין שווי הוגן בניכוי עלויות מימוש. מוסיף כי שווי הוגן מביא בחשבון את כל הציפיות לעתיד (כולל שינוי מבני עתידי ושיפור עתידי) לעומת שווי שימוש שמשקף את מצב הנכס במועד המדידה לפי השימוש הנוכחי בנכס. מציין כי תזרימי המזומנים בגין שינוי מבני עתידי ובגין שיפור עתידי מהווים גורם מרכזי בפער בין שווי שימוש לבין שווי הוגן.

---

² ההתייחסות היא למשתתף או למשתתפת

בדעה כי יש לבחון את כלל תחזיות תזרימי המזומנים שנכללות בשווי שימוש. מציין כי המודל האמריקאי מתבסס רק על שווי הוגן שמביא בחשבון גם שינוי מבני עתידי ושיפור עתידי.

26. חבר הוועדה החמישי מציין כי ההבחנה בין שווי שימוש לבין שווי הוגן אמורה להיות רק נקודת המבט של ההנהלה לעומת נקודת המבט של השוק. המשתתף מציין כי IAS 36 מדגיש ששווי שימוש משקף את התחזיות בהתבסס על מצבו הנוכחי של הנכס בתאריך המאזן. מוסיף כי אם ההמלצה תהיה להשמיט את 2 הסעיפים המתייחסים לשינוי מבני עתידי ולשיפור עתידי יש לתקן גם את האמירה הכללית ב-IAS 36 לפיה שווי השימוש אמור לשקף את התחזיות בהתבסס על מצבו הנוכחי של הנכס בתאריך המאזן, אחרת תיווצר סתירה פנימית בתקן.

27. חבר הוועדה הרביעי מציין כי מדובר בשיקול דעת משמעותי שיאפשר ניהול רווחים. בדעה כי ההוראות שיש לכלול תחזיות תזרימי מזומנים המבוססות על מצבו הנוכחי - המשפטי, הכלכלי - של הנכס מגבילות את שיקול הדעת והן ראויות. בדעה כי אין לשנות את ההנחיות לגבי שינוי מבני עתידי ולגבי שיפור עתידי.

28. חבר הוועדה החמישי מציין כי כל תחזיות תזרימי המזומנים מאפשרות שיקול דעת נרחב.

29. היו"ר מציין כי ה-IASB הוא הגורם שהעלה את השאלה כעת, כלומר ככל הנראה יש דעות שונות שה-IASB אינו פוסל על הסף.

30. המשתתף מציין כי בכנס של ה-SEC, התנהל דיון לגבי הפחתת המוניטין ונציגי ה-FASB ציינו כי התקבלה החלטה לחזור להפחתה שיטתית של מוניטין גם בחברות ציבוריות (בחברות פרטיות מתקיימת הפחתה שיטתית גם כיום) ואילו נציגי ה-IASB ציינו כי טרם התקבלה החלטה, אך הנטייה היא שלא לחזור להפחתה שיטתית של המוניטין. מציין כי עלתה השאלה איך ייתכן ששני גופי תקינה משמעותיים כאלה מקבלים החלטות שונות מהותית.

31. משתתף אחר מציין כי ייתכן שהמשמעות של החלטה כזו היא שיש לבטל את קביעת הסכום בר-ההשבה כגבוה מבין שווי הוגן לבין שווי שימוש ולבסס את בדיקת ירידת ערך על שווי הוגן. מציין כי תיקון כזה לגבי שינוי מבני עתידי והתיקון שמבוצע לגבי תזרימי מזומנים ושיעור היוון לאחר מס מקרבים את שווי השימוש לשווי הוגן. מוסיף כי אם קיים חשש משימוש בשיקול דעת נרחב מידי, ייתכן שהפתרון הוא לבדוק ירידת ערך מול שווי הוגן בלבד. מציין כי השאלה היא אם מדובר בשאלה נקודתית או בשאלה לגבי המודל כולו.

32. חבר הוועדה החמישי לא מסכים. משתתף נוסף שואל מדוע יש צורך בשווי שימוש. חבר הוועדה החמישי בדעה כי הרציונל של שווי שימוש לא נשען רק על תחזיות של שינוי מבני עתידי או שיפור עתידי. מביא כדוגמה משאית שנרכשה ב-1 מיליון ש"ח וברגע שהמשאית

יוצאת לכביש שוויה ההוגן יורד בכ-10%, אך אין הגיון להכיר בהפסד מירידת ערך במועד זה ולכך מיועד שווי השימוש – לשקף את הערך לחברה. בדעה כי לפיכך אין לשנות את המודל. מביא דוגמה נוספת של חברה שהקימה קו יצור במפעלה. מוסיף כי שוויו ההוגן יהיה נמוך בהרבה משווי השימוש שלו.

33. היו"ר מציע לקיים הצבעה על מנת להחליט לגבי התגובה לשאלה 10.

34. היו"ר, חבר הוועדה הנוסף, חבר הוועדה האחר וחבר הוועדה החמישי תומכים בהכללת תחזיות תזרימי מזומנים הנובעים משינוי מבני עתידי ומשיפור עתידי בחישוב שווי השימוש. חבר הוועדה הרביעי וחבר ועדה שישי אינם תומכים בשינוי IAS 36 בנושא. היו"ר מסכם כי המענה לשאלה 10 במכתב התגובה יתוקן בהתאם.

שיפור תקנים קיימים – 2020 (תקינה ישראלית) (צורף לתיק הישיבה)

35. היו"ר מציין כי שיפור תקנים קיימים – 2020 (תקינה ישראלית) פורסם לציבור, אך לא התקבלו הערות כלשהם. מבקש מחברי הוועדה לאשר את שיפור תקנים קיימים – 2020 (תקינה ישראלית) כתקן סופי.

36. היו"ר, חבר הוועדה, חבר הוועדה האחר, חבר הוועדה הנוסף, חבר הוועדה הרביעי, חבר הוועדה החמישי וחבר הוועדה השישי מאשרים את שיפור תקנים קיימים – 2020 (תקינה ישראלית).

37. היו"ר מציין כי מאחר שצוות הכנסות טרם סיים את הדיונים, המשך הדיון בתקן הכנסות יתקיים בישיבת הוועדה המקצועית הבאה.

38. היו"ר נועל את הישיבה.